

Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi

www.turib.org

Kişiliğin Gıda Neofobisi Üzerine Etkisi: Sivas İli Örneği*

Merve AKCAN^a, Emre HASTAOĞLU^{b**}, Mustafa İŞKİN^c

^a Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye, E-posta: mrvyvc.mf@gmail.com, ORCID:0009-0008-7357-5936

^b Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Sivas, Türkiye, E-posta: ehastaoglu@cumhuriyet.edu.tr, ORCID:0000-0001-8802-6632

^c Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Sivas, Türkiye, E-posta: mustafaiskin@cumhuriyet.edu.tr, ORCID:0000-0002-5097-2268

Öz

Kişilik, genetik ve çevresel birçok faktörle şekillenen ve değişkenlik gösterebilen bir olgudur. İnsanların alışkanlıklarını, davranışlarını ve duygularını yöneten kişilik, bireyden bireye değişebileceği gibi, benzerlik de gösterebilmektedir. Ancak değişen şartlar ve deneyimler insanların alışkın olmadığı tatları tanımalarına ya da o tatlara mecbur kalmasına sebep olabilmektedir. Yeni gıda deneyimlemekten kaçınma olarak tanımlanan gıda neofobisi de birçok kişilik özelliğinden etkilenebilen bir unsurdur. Bu çalışmanın amacı kişiliğin gıda neofobisi üzerindeki etkisini ve kişiliğe göre gıda neofobisi durumunun farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektedir. Bu doğrultuda kişilik ve gıda neofobisi ölçekleri kullanılarak Sivas ilinde yaşayan 529 kişiden veriler toplanmıştır. Veriler Google Forms üzerinden anket yöntemi ile toplanmıştır. Ankete katılan erkeklerin, kadınlardan daha yüksek gıda neofobisine sahip oldukları, daha içe kapanık ve daha nevroitik oldukları belirlenmiştir. Gıda neofobisi düzeyinin bireylerin yaşı ilerledikçe arttığı, öğrenim düzeyi arttıkça da azaldığı görülmüştür. Benzer şekilde eğitim düzeyi arttıkça nevroitiklik düzeyinin arttığı belirlenmiştir. Kişilik özelliklerinden deneyime açıklık düzeyi ve dışa dönüklük düzeyi arttıkça gıda neofobisi düzeyi azalmakta, nevroitiklik düzeyi arttıkça gıda neofobi düzeyi de artmaktadır. Sonuç olarak bu çalışmada kişiliğin gıda neofobisi üzerine etkisi olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Gıda, Gıda Neofobisi, Sivas.

Jel kodu: L83, L66, D91

The Effect of Personality on Food Neophobia: The Case of Sivas

Abstract

Personality is a phenomenon that is shaped by many genetic and environmental factors and can vary. Personality, which governs people's habits, behaviors and emotions, can vary from individual to individual, or it can be similar. However, changing conditions and experiences may cause people to recognize or be compelled to tastes that they are not used to. Food neophobia, defined as the avoidance of new food experiences, is a factor that can be affected by many personality traits. The aim of this study is to determine the effect of personality on food neophobia and whether food neophobia differs according to personality. In this direction, data were collected from 529 people living in Sivas province by using personality and food neophobia scales. The data were collected through a questionnaire method via Google Forms. It was determined that men who participated in the survey had higher food neophobia, were more introverted and more neurotic than women. It was observed that the level of food neophobia increased with increasing age and decreased with increasing education level. Similarly, it was determined that the level of neuroticism increased as the level of education increased. The level of food neophobia decreased as the level of openness to experience and extraversion increased, and the level of food neophobia increased as the level of neuroticism increased. As a result, it can be said that personality has an effect on food neophobia in this study.

Keywords: Personality, food, food neophobia, Sivas.

Jel Code: L83, L66, D91

Makalenin Geçmişi:

Gönderim Tarihi : 04. 11.2024

Birinci Düzeltme : 30.11.2024

Kabul : 26.01.2025

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Akcan, M., Hastoğlu, E., & İşkin, M. (2025). Kişiliğin Gıda Neofobisi Üzerine Etkisi: Sivas İli Örneği. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 5(1), 61-76

* Bu çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 09.10.2022 tarih E-60263016-050.06.04-224072 sayılı Etik Kurul Uygunluk Onayı alınmıştır.

** Sorumlu yazar e-posta: E. Hastoğlu (ehastaoglu@cumhuriyet.edu.tr)

1.Giriş

Kişilik, bireylerin çeşitli özelliklerinden oluşan bir bütün olarak ifade edilebilmektedir. İnsanların farklı gıdaları deneyimleme ilgileri kişiden kişiye, yöreden yöreye ve kültürden kültüre değişkenlik gösterebilmektedir. Yeni gıdaları tatma isteği bazı bireyler için ilgi çekici bir deneyim olsa da bazı bireyler için bir korku ya da reddetme duygusu uyandırabilir. Gıda neofobisi kişinin alışık olmadığı yeni tatları ya da yiyecekleri yemeye karşı isteksizlik veya kaçınma olarak tanımlanmaktadır (Dovey vd. 2008).

Nezlek & Forestell (2019) tarafından yapılan çalışmada yiyecek neofobisi ile beş faktörlü kişilik modeli arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Beş faktörlü kişilik modeli, kişiliği beş ana boyut üzerinden açıklanmış olup; deneyime açıklık, sorumluluk, dışa dönüklük, uyumluluk ve nevrostiktir. Çalışma incelendiğinde düşük deneyime açıklığa sahip bireyler yeni yiyecekleri denemekte isteksizken, nevrostiklik seviyesi yüksek olan bireyler yeniliklerden kaçan, dışa dönük kişilerin ise daha fazla yeni yiyecek denemeye eğilimli olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar sahip olunan kişilik özelliklerinin yiyecek tercihini etkileyebileceğini göstermektedir.

Literatür incelendiğinde bireylerin yeme alışkanlıklarının etkilendiği birçok alanda çalışma yapıldığı görülmektedir. Monneuse vd., (2004) tarafından yapılan çalışma, genel olarak yeni yiyeceklerin tüketilmesine yönelik psikolojik ve biyolojik faktörlerin araştırılması üzerine odaklanmaktadır. Çalışmadaki amaç yiyecek seçimlerini ve yiyecek tercihlerini etkileyen psikolojik ve biyolojik faktörleri incelenmesidir. Böylelikle bireylerin belirli yiyecekleri tercih etme veya reddetme davranışlarının; beyin kimyası, fizyolojik etmenler, genetik faktörler, kültürel etmenler ve psikolojik özellikler gibi bir dizi farklı unsurla nasıl şekillendiğini incelemektir.

İnsanların emekleme döneminden itibaren ne kadar çeşitli beslenirse gıda neofobisi düzeyinde o kadar azalma olacağı düşünülmektedir (Onurlu & Aslay 2022). Gıda neofobisi bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, kişilik özellikleri ve yaşanan çevre gibi birçok faktörden etkilenebilmektedir. Örneğin yapılan literatür taraması, dışa dönüklük ve deneyime açıklık gibi kişilik özelliklerine sahip bireylerin yeni tatlara daha açık olmasını sağlarken, nevrostiklik gibi kişilik özelliklerinin gıda neofobisi düzeyini artırıcı bir etki gösterdiği düşünülmektedir. Böylelikle bu konu üzerine yapılan literatür incelemeleri kişilik özellikleri ile gıda neofobisi arasındaki ilişkinin, mazisi çok eskilere dayanan Sivas için daha detaylı olarak araştırılmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Sivas tarih boyunca farklı kültürlere ev sahipliği yapmış, bu nedenle yemek kültürü açısından zengin bir yapıya sahip bölgedir. Bu bağlamda araştırmanın saha çalışması olarak Sivas'ın tercih edilmesi farklı demografik ve kültürel grupların yeme-içme alışkanlıklarını anlamak açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Sivas ili bu sebeplerden ötürü çalışma açısından önemli bir şehir olup yeni yiyecekleri tatma isteğinin bireylerin kişilik özellikleri, yaş cinsiyet, eğitim durumu gibi özellikleri ile ilişkilendirilmiştir. Bu çalışma doğrultusunda kişilik özelliklerinin gıda seçimini, gıda neofobisini etkilediği alanlar ya da herhangi bir etki alanının bulunmadığı üzerine incelemeler elde edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle literatürde yer alan çalışmalar ışığında araştırmanın teorik çerçevesi ele alınmış, ardından araştırma yöntemi ve bulgular açıklanmıştır. Son olarak, elde edilen sonuçlar değerlendirilerek gıda neofobisi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki üzerine önerilerde bulunulmuştur.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Kişilik

Kişilik, bireyin kendine özgü düşünce, duygu ve davranış kalıplarını ifade eden bir kavramdır. İnsanların çevreyle nasıl etkileşimde bulunduğunu, olaylara nasıl tepki verdiğini ve kararlarını nasıl aldığını belirleyen bir dizi özellik, eğilim ve bireysel farklılıktan oluşur. Kişilik, hem biyolojik faktörler (genetik yapı) hem de çevresel etkiler (aile, kültür, yaşam deneyimleri) tarafından şekillenir. Gelişim ve değişimin en önemli unsurları içerisinde büyüme, olgunlaşma, öğrenme, hazır bulunuşluk, aile, çevre vb. faktörler etkilidir. Kişinin büyüdüğü ortam, damak tadındaki olgunlaşma, değişimi kabul etmenin yanı sıra değişime hazır olması, doğduğu aile ile yaşadığı çevrenin yeme-içme alışkanlıkları kişiliğini şekillendirmekle birlikte kişinin yeme becerilerine de yol gösterebilir.

Kişinin bugün herhangi bir olay karşısında içine kapanık davranışlar ya da dışa dönük davranışlar sergilerken; aynı olaylar birkaç gün sonra karşısına çıktığında da aynı şekilde içine kapanık ya da dışa dönük tepkiler verebilir. Yapılan farklı araştırmalar sonucunda beş faktörlü kişilik boyutlarının olduğu belirlenmiştir. Bunlar; dışadönüklük, nevroitiklik, deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluktur. Kişilik ve yeni gıda tadımı arasındaki ilişki, bireylerin yiyecek tercihlerinin ve yeni tatlar deneme eğilimlerinin kişilik özellikleriyle nasıl şekillendiğini anlamak açısından önemlidir. Bazı kişilik özelliklerinin insanların yiyeceklere yaklaşım biçimini etkileyebilmektedir.

2.2. Neofobi

Neofobi kavramı, aşına olunmayan gıdaların tat, görüntü ve kokusunun bireyde şüphe uyandırması ile özdeştilir (Şengel vd., 2015). Pliner vd. (1993), bu durumu bireyin geçmişinde yaşadığı olaylardan kaynaklanan davranış olarak tanımlasa da Asperin vd. (2011), kişisel bir özellik olarak nitelendirmiştir. Dolayısıyla, yeni bir yiyeceğin denenmesi psikolojik ve davranışsal eğilimin bir sonucu olarak kabul edilmektedir (Pliner & Salvy, 2006).

Gıda, kişinin yaşamını idame ettirebilmesi adına organizmaya alınması gereken yiyeceklerin tümüdür. Gıdalar temelde vitamin, mineral, karbonhidrat, protein ve yağdan oluşmaktadır. Her insan yaşamına sağlıklı bir şekilde devam edebilmek için yeterli ve dengeli beslenmelidir. Bu beslenme süreci dikkate alındığında gıdaların tüketim miktarı ve çeşitliliği kişinin bulunduğu lokasyona göre değişiklik gösterir. İnsanlar genellikle bulunduğu bölgedeki yeme alışkanlıklarını benimseyerek beslenme alışkanlığı kazanmaktadırlar.

Gıda neofobisi, bireylerin yeni veya bilinmeyen gıdaları denemekten kaçınma eğilimidir. Araştırmacılar gıda neofobisinin özellikle çocukluk döneminde ortaya çıktığını ve zamanla azaldığını belirtmişlerdir (Pliner ve Hobden, 1992).

Kişiliğin gelişimi, kişiliği etkileyen unsurlar ve gıda tüketim tercihleri ele alındığında kişiliğin insanların yeni gıdaları deneme ve bu deneyimden keyif alma konusundaki eğilimlerini etkileyen önemli bir faktör olup bu çalışmada Sivas'ta yaşayan bireyler üzerinden kişiliğin gıda neofobisine etkisi araştırılması amaçlanmıştır.

3. Yöntem

Araştırmanın evrenini Sivas'ta yaşayan 25-45 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. 25-45 yaş aralığındaki bireylerin, kendi kararlarını verebilme olgunluğunda, değişime ve gelişime açık oldukları varsayılarak, araştırma evreni olarak 25-45 yaş aralığında belirlenmiştir. Araştırmanın evrenine ilişkin güvenilir istatis-

tikler bulunmadığı için, evreni temsil edebilecek en düşük örneklem sayısı, araştırmanın örneklem sayısı olarak belirlenmiştir. Söz konusu örneklem sayısı %5 hata payı ve %95 güven şartları altında 384 olarak hesaplanmıştır (Can, 2019; Büyüköztürk, 2010). Bu doğrultuda kolayda örnekleme tercih edilerek, araştırma kapsamında oluşturulan anket formu online olarak katılımcılara dağıtılmıştır. Dağıtılan anket formlarından toplamda 529 adet dönüş sağlanmıştır. Bu çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 09.10.2022 tarih E-60263016-050.06.04-224072 sayılı Etik Kurul Uygunluk Onayı alınmıştır.

Araştırma için oluşturulan anket formu üç kısımdan oluşmaktadır. Anket formunun birinci kısmında katılımcıların özelliklerine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Anket formunun ikinci kısmında kişilik boyutlarına, üçüncü kısmında ise gıda neofobisine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Anket formunun ikinci ve üçüncü kısımlarında eşit aralıklı 5'li likert ölçek türü kullanılmıştır. Söz konusu ifadeler katılım düzeyini belirlemek için "1. Kesinlikle Katılmıyorum", "2. Katılmıyorum", "3. Kararsızım", "4. Katılıyorum" ve "5. Kesinlikle Katılıyorum" aralıkları belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların kişilik boyutlarını tespit etmek için "Kişilik Ölçeği" ölçeği kullanılmıştır. Bu doğrultuda Çelik (2018) tarafından kullanılan ve 3 boyutlu ve 11 ifadeli "Kişilik" ölçeği kullanılmıştır. Diğer taraftan katılımcıların gıda neofobisi düzeylerini belirlemek için Pliner ve Hobden (1992) tarafından geliştirilen ve Ceylan ve Şahingöz (2019) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan 1 boyutlu ve 11 ifadeli "Gıda Neofobisi" ölçeği kullanılmıştır. Yapılan alan yazın taraması doğrultusunda, kişilik boyutlarından gıda neofobisi üzerinde etkili olabileceği düşünülen dışadönüklük, deneyime açıklık ve nevroitiklik boyutları çalışmaya dâhil edilmiştir. Çünkü çalışmaya dahil edilmeyen özdenetim boyutu çalışkanlık, kurallara bağlılık, bir şeyleri başarma, uyum boyutu ise şefkat, nezaket, yumuşak kalpli ve iyi niyetli olmak (Çiçek ve Arslan, 2020) gibi gıda neofobisi üzerine etkisi olmayacağı varsayılabilecek bileşenleri içermektedir. Bu nedenden dolayı çalışmaya gıda neofobisi üzerinde etkili olabileceği varsayılan kişilik boyutları dâhil edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin yapılacak olan analizlerin için uygun olmadığını belirlemek için öncelikle güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Sonrasında ölçeklere ilişkin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Daha sonra verilere uygun analizlerin tespit edilmesi için normallik testleri uygulanmıştır. Bu analizlere ilişkin sonuçlar bulgular kısmında verilmiştir.

4. Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini belirlemek için Cronbach Alfa katsayıları hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach' Alpha katsayıları 0,70' in üzerinde olduğundan ölçeklerin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir (Can, 2019; Büyüköztürk, 2010).

Tablo 1: Kişilik Ölçeği ve Gıda Neofobisi Ölçeğinin Cronbach's Alfa Değerleri

Boyutlar	Cronbach's Alpha	İfade Sayısı
Dışadönük	0,862	5
Deneyime açık	0,747	4
Nevrotiklik	0,944	2
Gıda Neofobisi	0,885	11

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını tespit etmek için ifadelere ilişkin korelasyon matrisi hesaplanmış, Bartlett ve KMO testleri uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar

verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda araştırmada kullanılan ölçeklerin, katılımcıların kişilik boyutlarını belirleme ve gıda neofobisi düzeylerini ölçme derecelerini belirlemek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Tablo 2: Kişilik Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

İfadeler	Boyutlar		
	Dışadönük	Deneyime Açık	Nevrotiklik
Ben girişkenim.	0,778		
Ben dışa dönük, neşeli biriyim.	0,839		
Ben konuşkan biriyim.	0,844		
Ben enerji doluyum.	0,778		
Ben çekingen, sessiz biriyim.	0,670		
Ben yeni deneyimlere, fikirlere açık biriyim.		0,640	
Ben orijinal biriyim, yeni fikirler üretirim.		0,728	
Sanatsal ve estetik şeyler benim için önemlidir.		0,796	
Benim hayal gücüm kuvvetlidir.		0,728	
Ben sakin, ruh hali sabit biriyim.			0,965
Ben gergin durumlarda, ortamlarda sakin kalabilirim.			0,967

Ölçeklerde yer alan ifadelerin ölçülmek istenen değişkenlere 0,40 üzerinde yük taşıdığı tespit edilmiştir. Bu nedenle ölçekten ifade çıkarılmamıştır. Ayrıca yapılan faktör analizi sonucunda kişilik boyutu ölçeği için KMO katsayısı 0,810 $p(\text{sig.}) = 0,000$, gıda neofobisi ölçeği için KMO katsayısı 0,914 $p(\text{sig.}) = 0,000$ olarak tespit edilmiştir. Ayrıca Bartlett testi sonucunda kişilik ölçeği Yaklaşık Ki-Kare değeri 2777,25, açıklanan varyansı 63,452, $p(\text{sig.}) = 0,000$ olarak tespit edilmiştir. Gıda Neofobisi ölçeğinin Bartlett testi sonucunda kişilik ölçeği Yaklaşık Ki-Kare değeri 2464,17, açıklanan varyansı 55,962, $p(\text{sig.}) = 0,000$ olarak tespit edilmiştir. Bu durum ölçeğin ve örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir (Karagöz, 2017).

Tablo 3: Gıda Neofobisi Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

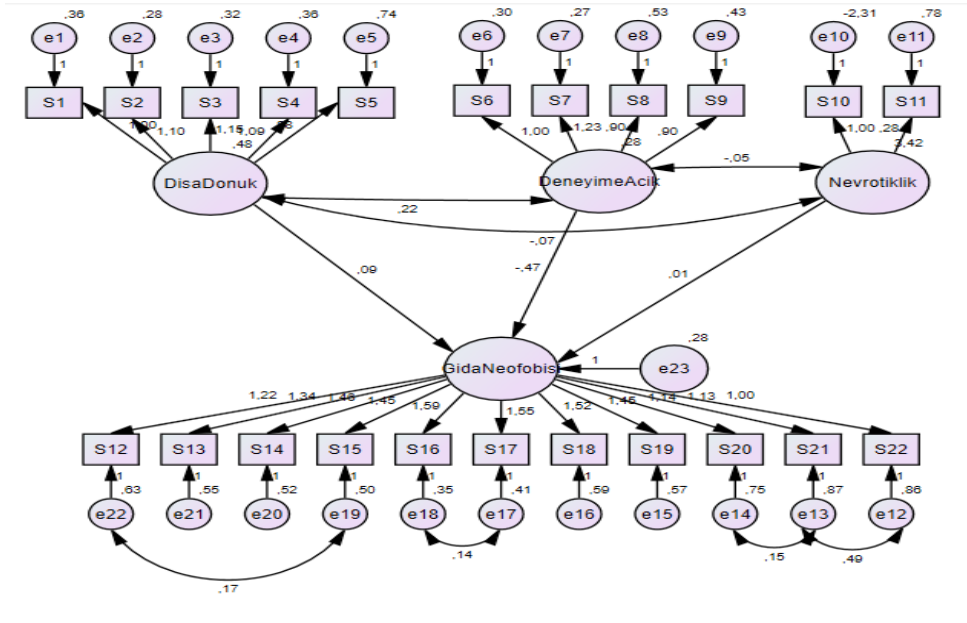
İfadeler	Faktör Yüğü
Ben daha önce yemediğim yemekleri yemeye korkarım.	0,529
Ben farklı etnik restoranlara gitmekten hoşlanırım.*	0,535
Ben sürekli yeni ve farklı gıdalar deniyorum.*	0,584
Ben daha önce yemediğim yemekleri yemeye çekinirim.	0,652
Ben farklı ülke yemeklerinden hoşlanırım.*	0,719
Ben farklı ülke mutfaklarına ait ürünleri çeşitli etkinliklerde tüketirim.*	0,683
Ben farklı ülke mutfaklarına ait yiyecekleri evde yaparım.*	0,566
Ben hemen hemen her gıdayı tüketirim.*	0,573
Ben yiyecek olduğum yemek konusunda çok seçiciyim.	0,457
Ben bilmediğim ve deneyimlemediğim gıdayı tüketmem.	0,456
Ben yeni ve farklı gıdalara güvenmem.	0,401

*Ters kodlanan maddeler

Açıklayıcı faktör analizi yapıldıktan sonra araştırma kapsamında alan yazın incelemeleri sonucunda oluşturulan modelin yapısal geçerliliğini doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Literatürde yer alan bil-

giler doğrultusunda araştırmanın modeli oluşturulmuştur. Oluşturulan modelde kişilik boyutları bağımsız değişkenler ve gıda neofobisi bağımlı değişken olarak yer almıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan model Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Şekil 1'de kişilik ölçeğinin boyutları ile gıda neofobisi ilişkisi arasında bir yol modeli kurulmuştur. Oluşturulan model ile, kişiliğin boyutlarının gıda neofobisi üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda öncelikle çalışma kapsamında oluşturulan modelin uyum iyiliği indeksleri SPSS 23 paket programı içerisinde yer alan Amos modülü kullanılarak hesaplanmıştır. Söz konusu uyum iyiliği indeksleri Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü üzere, modelin uyum indeksleri kabul edilebilir ve mükemmel sınırlar arasındadır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre model anlamlıdır denilebilir.

Tablo 4: DFA Tablo Uyum İndeksleri

Uyum İndeksleri	Kabul Edilebilir Sınır	Mükemmel Sınır	Ölçeğin Uyum İndeksleri
NFI	= 0,90 ve üzeri	0,95 ve üzeri	0,918
IFI	= 0,90 ve üzeri	0,95 ve üzeri	0,946
CFI	= 0,90 ve üzeri	0,97 ve üzeri	0,946
GFI	= 0,85 ve üzeri	0,90 ve üzeri	0,914
TLI	= 0,90 ve üzeri	0,95 ve üzeri	0,938
RMR	=0,050 ve = 0,080 arası	0,000 ve = 0,0500 arası	0,057
RMSEA	=0,050 ve = 0,080 arası	0,000 ve = 0,0500 arası	0,057
CMIN/DF	2,734		
Chi-Square (Ki-Kare)	544,050		
DF	199		

Katılımcılardan toplanan verilerin normalliğine ilişkin Kolmogrov-Smirnov normallik testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Verilere normal dağılım göstermediği için farklılıklara ilişkin analizlerde parametrik olmayan testler uygulanmıştır. Araştırmada

farklılıklara ilişkin analizlerde iki bağımsız grup için Mann Whitney U ve ikiden fazla grup arasındaki farkları tespit etmek için Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Yol analizi yapmak için temel varsayım olan çoklu basıklık kriteri değerinin 10'un altında olmasıdır. Kritik değer ise basıklık veya çarpıklık değerinin standart hataya bölünmesi sonucu elde edilmektedir (Gürbüz, 2019). Araştırma kapsamında elde edilen çoklu basıklık değeri 10'un altında olduğu için yol analizi yapılmıştır.

4.1. Yol Analizi Bulguları

Araştırma kapsamında elde edilen veriler yol analizine uygun olduğu için çalışma kapsamında yol analizi yapılmıştır. Yapılan yol analizi sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Regresyon Ağırlıkları

			Estimate	S.E.	C.R.	P
GıdaNeofobisi	<---	DisaDonuk	0,095	0,054	1,742	0,082
GıdaNeofobisi	<---	DeneyimeAcik	-0,472	0,085	-5,526	***
GıdaNeofobisi	<---	Nevrotiklik	0,01	0,014	0,73	0,465

Tablo 5'te yer alan verilere göre, kişilik ölçeğindeki "Deneyime Açıklık" boyutunun Gıda neofobisi üzerinde anlamlı ($p < 0,05$) etkisi olduğu tespit edilmiştir. Dışa dönüklük ve Nevrotiklik boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlara göre "Deneyime Açıklık" boyutunun gıda neofobisi üzerinde negatif yönlü 0,472 birimlik etkisi bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile deneyime açıklık düzeyi 1 birim arttığında, gıda neofobisi düzeyi 0,47 azalmaktadır. İnsanların gıda neofobisi düzeylerindeki değişimin %47'lik kısmı deneyime açıklık değişkeni ile açıklanabilmektedir. Tablo 3'te boyutların ve soruların standartlaştırılmış regresyon ağırlıklarına yer verilmiştir. Bu tabloda "Deneyime Açıklık" boyutunun gıda neofobisi üzerindeki negatif etkisi görülmektedir.

4.2. Farklılıklara İlişkin Analizler

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi yapılmıştır. Buna göre araştırmaya katılanların; %60,7'sinin kadın ve %39,3'ünün erkek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların %36,9'unun 25-30 yaş arasında, %14,9'unun 30-35 yaş arasında, %13,8'inin 35-40 yaş arasında ve %34,4'ünün 40-45 yaş arasında olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan katılımcıların, %2,8'inin ilkokul, %1,1'inin ortaokul, %15,5'inin lise, %55,4'ünün Üniversite, %20'sinin yüksek lisans ve %5,1'inin doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılanlara İlişkin Kişisel Bilgiler

Değişkenler		N	Yüzde (%)
Cinsiyetiniz	Kadın	321	60,7%
	Erkek	208	39,3%
Yaşınız	25-30 arası	195	36,9%
	30-35 arası	79	14,9%
	35-40 arası	73	13,8%
	40-45 arası	182	34,4%
Öğrenim Durumunuz	İlkokul	15	2,8%
	Ortaokul	6	1,1%
	Lise	82	15,5%
	Üniversite	293	55,4%
	Yüksek Lisans	106	20,0%
	Doktora	27	5,1%

Yapılan frekans analizi sonucunda anket sorularına kadınların büyük oranda katılım sağladığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı ele alındığında, 25-30 ve 40-45 yaş aralığında yer alanların diğer yaş gruplarına göre daha fazla oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde ise en yüksek katılımının lise ve üniversite mezunlarınca sağlandığı tespit edilmiştir. Bu sıralamayı ortaokul, yüksek lisans ve doktora mezunu olanlar izlerken, en az katılım ilkököl mezunlarınca olmuştur.

Tablo 7: Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyetiniz	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	p değeri
Dışadönük	Kadın	321	264,21	84810,50
	Erkek	208	266,22	55374,50
	Total	529		
Deneyime açık	Kadın	321	267,56	85888,00
	Erkek	208	261,04	54297,00
	Total	529		
Nevrotiklik	Kadın	321	252,88	79741,50
	Erkek	208	283,70	60443,50
	Total	529		
Gıda Neofobisi	Kadın	321	240,06	77059,50
	Erkek	208	303,49	63125,50
	Total	529		
Kişilik (Genel)	Kadın	321	261,38	83904,00
	Erkek	208	270,58	56281,00
	Total	529		

Tablo 7'de yer alan sonuçlara doğrultusunda, cinsiyet ile nevrotiklik ve gıda neofobisi boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık tespit edilmiştir. Diğer boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlara göre, cinsiyeti erkek olanların nevrotiklik ve gıda neofobisi boyutu ortalamalarının, kadınlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yaşınız		N	Sıra Ort.		p değeri
Dışadönük	25-30 arası	195	275,02	2,008	0,571
	30-35 arası	79	249,44		
	35-40 arası	73	254,72		
	40-45 arası	182	265,14		
	Total	529			
Deneyime açık	25-30 arası	195	285,90	6,325	0,097
	30-35 arası	79	262,18		
	35-40 arası	73	246,71		
	40-45 arası	182	251,17		
	Total	529			
Nevrotiklik	25-30 arası	195	246,80	4,806	0,187
	30-35 arası	79	281,44		
	35-40 arası	73	274,73		
	40-45 arası	182	273,46		
	Total	529			
Gıda Neofobisi	25-30 arası	195	229,36	25,156	0,000**
	30-35 arası	79	245,60		
	35-40 arası	73	281,92		
	40-45 arası	182	304,82		
	Total	529			
Kişilik (Genel)	25-30 arası	195	274,56	2,367	0,717
	30-35 arası	79	259,49		
	35-40 arası	73	253,77		
	40-45 arası	182	261,65		
	Total	529			

Yapılan testlerin sonuçlarına göre, yaş değişkeni ile gıda neofobisi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık tespit edilmiştir. Diğer boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlara göre, yaşı 40-45 arası olanların gıda neofobisi boyutu ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üç ve daha fazla grubun arasındaki farklılıkları tespit etmek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Ancak grupların kendi aralarındaki farklılıkların tespiti için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, yaş değişkenine göre, gıda neofobisi, 25-30 yaş ile 35-40 yaş ve 40-45 yaş arasında, 30-35 yaş arası ile 40-45 yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Diğer gruplar arasında anlamlılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Buna göre, 35-40 yaş arası ve 40-45 yaş arası olanların, 25-30 yaş arası olanlara göre gıda neofobisinin daha yüksek olduğu, 40-45 yaş arası olanların 30-35 yaş arası olanlara göre gıda neofobisinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10: Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumunuz	N	Sıra Ort.	p değeri		
Dışadönük	İlkokul	15	222,00	3,44	0,632
	Ortaokul	6	300,58		
	Lise	82	279,34		
	Üniversite	293	258,46		
	Yüksek Lisans	106	270,90		
	Doktora	27	285,30		
	Total	529			
Deneyime açık	İlkokul	15	202,67	8,128	0,149
	Ortaokul	6	292,00		
	Lise	82	257,02		
	Üniversite	293	257,98		
	Yüksek Lisans	106	286,24		
	Doktora	27	310,67		
	Total	529			
Nevrotiklik	İlkokul	15	327,03	15,251	0,009**
	Ortaokul	6	323,50		
	Lise	82	284,86		
	Üniversite	293	266,24		
	Yüksek Lisans	106	223,77		
	Doktora	27	305,67		
	Total	529			
Gıda Neofobisi	İlkokul	15	341,43	19,002	0,002**
	Ortaokul	6	365,50		
	Lise	82	304,40		
	Üniversite	293	262,82		
	Yüksek Lisans	106	226,12		
	Doktora	27	256,81		
	Total	529			
Kişilik (Genel)	İlkokul	15	230,47	5,589	0,348
	Ortaokul	6	311,58		
	Lise	82	275,23		
	Üniversite	293	257,84		
	Yüksek Lisans	106	265,17		
	Doktora	27	319,72		
	Total	529			

Tablo 10'a göre, öğrenim durumu değişkeni ile nevrotiklik ve gıda neofobisi boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık tespit edilmiştir. Diğer boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlara göre, ortaokul mezunlarının nevrotiklik ve gıda neofobisi boyutu ortalamalarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üç ve daha fazla grubun arasındaki farklılıkları tespit etmek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Ancak grupların kendi aralarındaki farklılıkların tespiti için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, nevroitiklik boyutunda, ilkokul mezunları ile yüksek lisans, lise mezunları ile yüksek lisans, üniversite mezunları ile yüksek lisans, yüksek lisans mezunları ile doktora mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılıklar tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ilkokul mezunlarının nevroitiklik boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca lise mezunlarının nevroitiklik boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan üniversite mezunlarının nevroitiklik boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu ve doktora mezunlarının nevroitiklik boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim durumuna göre gıda neofobisi düzeyinin farklılaşmasına ilişkin yapılan analizler sonucunda, gıda neofobisi boyutunda ilkokul mezunları ile üniversite ve yüksek lisans mezunları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ortaokul mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında gıda neofobisi düzeyleri açısından farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gıda neofobisi düzeyleri bağlamında, lise mezunları ile üniversite mezunları, yüksek lisans mezunları arasında ve üniversite ile yüksek lisans mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, ilkokul mezunlarının gıda neofobi boyutu ortalamalarının üniversite ve yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ortaokul mezunlarının gıda neofobi boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu ve lise mezunlarının gıda neofobi boyutu ortalamalarının üniversite ve yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan üniversite mezunlarının gıda neofobisi boyutu ortalamalarının yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

5. Sonuç ve Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde kişiliğin deneyime açıklık boyutunun ile gıda neofobisi üzerinde negatif yönlü etkisinin bulunduğu, deneyime açıklık arttıkça gıda neofobisi azalmaktadır. Yapılan araştırmaya katılanların çoğu kadın ve yaş ortalaması 35-40 olarak tespit edilmiştir. Ancak kişiliğin gıda neofobisi üzerine etkisi düzeyinin en düşük olduğu yaş 25-35'tir. Bunun sebebi o yaş aralığındaki kişilerin üniversite eğitimi yeni tamamlamış, farklı kültürler tanımış, çalışma hayatına yeni atılmış genç ve genç yetişkin bireyler olduğu kabul edilerek önyargılarını kırmış ya da kırmaya meyilli bireyler olduğu düşünülmüştür. Kişilik özellikleri, cinsiyet, gıda neofobisi üçlüsünün etkileri düşünüldüğünde kadınların girişken, yeni şeyler denemeye açık olduğu tespit edilmiştir. Yapılan anket sonucunda erkeklerin kişilik özelliklerinin katı, çekingen, kurallarına bağlı, yenilikleri sevmeyen, yeniliklere hızlı uyum sağlayamayan, önyargılı olmasıyla beraber gıda neofobisine daha yatkın olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırma sonucu gıda neofobisi ve kişilik seçimleri arasında anlamlı bir bağ tespit edilirken, eğitim durumunda gıda neofobisini etkilemiştir. Eğitim düzeyi arttıkça gıda neofobisi azalmış, aralarında istenilen düzeyde negatif yönlü eğilim tespit edilmiştir.

Cinsiyet farklılığını incelemesi üzerine Sivrikaya (2019) çalışmasında, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde yenilikten, eskiye benzemeyenden çekindiği ve korktuğuna ulaşmıştır. Çalışmamızdaki sonuçlar göz önüne alındığında aynı sonuca ulaşılmıştır. Bunun nedeni düşünüldüğünde erkeklerin kadınlara oranla yenilikten hoşlanmayan, net ve kesin olguları tercih ettiği düşünülmüştür. Ancak Keskin-Sezen (2020) ve Kaplan'ın (2018) çalışmalarında ise cinsiyet farklılığı ve neofobik davranışlar üzerine anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Eğitim düzeyinin gıda neofobisine etkisi hakkında Sivrikaya (2019) ve Keskin-Sezen'in (2020) çalışmalarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak Ceylan ve Şahingöz'ün (2019) çalışmasında yüksek eğitim seviyesine sahip ve yurtdışına seyahat etmiş bireylerin, gıda neofobi düzeyinin daha düşük olduğu yani yeni kültürler tanımış bireylerin yeniliklere karşı önyargılı olmadığı sonucu bulunmuştur. Bu durumun daha önce farklı etnik grupları görmek ve yeniliklere aşına olmakla ilgili olduğu düşünülürken, yaptığımız çalışmada eğitim seviyesinin gıda neofobisini ters oranda etkilediği gözlemlenmiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe yeni gıdaları tanımaya yönelik önyargı azalma göstermiştir.

Gelir düzeyi söz konusu olduğunda ise Sivrikaya (2019) yapmış olduğu çalışmada geliri yüksek olan kişilerin gıda neofobisi yaşamadığını ve yeni durumlara daha açık olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamızda yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin gelir düzeylerinin de yüksek olduğu varsayılarak bir önceki çalışmayı destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ancak Keskin-Sezen'in (2020) yapmış olduğu çalışmasında gelir düzeyinin artmasıyla gıdaya olan neofobik davranışların arttığı gözlemlenmiştir.

Yiğit (2018), 413 katılımcı ile yaptığı araştırmasında bireylerin yeni ve daha öncesinde görülmemiş bir şekilde sunulan yerel yiyeceklerin neofobi eğilimi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışma sonucunda, demografik özelliklerin neofobi eğilimi üzerinde etkilerinin olduğu gözlemlenmiştir. Yaptığımız çalışmada demografik özelliklerin; cinsiyet, yaş, çevre, kalıtım, eğitimin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sonuç olarak kişilik geçmişten günümüze gelişerek gelen çevre, zaman, katılıma duyarlı bir değişkendir. Süreç içerisinde kişilik zaman, çevre ve katılım yoluyla harmanlanıp gelişerek cinsiyeti, yaşı, eğitim durumunu etkileyerek yaptığımız birçok seçimde yapılan araştırmaya göre yemek yeme, yemek seçme, yemeğe karşı önyargılı olma gibi alanlarda da etkili olmuştur.

Kaynakça

- Asperin, A. E., & Jo, W. & Wolfe, K. (2011). *Exploring food neophobia and perceptions of ethnic foods: the case of Chinese and Thai cuisines*. 14th International CHRIE Conference. California, North Dakota State University.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Can, A. (2019). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. (7.Baskım). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, V., & Şahingöz, S. A. (2019). Yetişkin Bireylerde Gıda Neofobi Düzeyinin Belirlenmesi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(2), 772-784.
- Çelik, S. (2018). Yerli turistlerin kişilik özellikleri ve tolerans düzeylerinin algıladıkları destinasyon memnuniyeti üzerindeki etkisi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 154-165.
- Çiçek, İ., & Aslan, A. E. (2020). Kişilik ve beş faktör kişilik özellikleri: Kuramsal bir çerçeve. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(1), 137-147.
- Dovey, T. M., Staples P. A., Gibson E. L. & Halford J. C. (2008). Food neophobia and 'picky/fussy' eating in children: A review. *Appetite* 50, 181-193.
- Gürbüz, S. (2019). *Amos ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kaplan, A. (2018). *Gastronomi turistlerinin gıda seçiminde neofobi – neofili etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Karagöz, Y. (2017). *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keskin, E., & Sezen, N. (2020). Restoranları Deneyimleyen Misafirlerin Neofobi ve Neofili Düzeylerinin Belirlenmesi: Kapadokya Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1592-1606.
- Monneuse, M. O., Rigal, N., Frelut, M. L., Hladik, C. M., Marez, A., Simmen, B., & Pasquet, P. (2004). Is food neophobia a personality trait? A study during a weight reduction program in adolescents. *International Journal of Obesity and Metabolic Disorders*, 28(S24), 10.
- Nezlek, J. B., & Forestell, C. A. (2019). Food neophobia and the Five Factor Model of personality. *Food quality and preference*, 73, 210-214.
- Onurlu, Ö., & Şener Aslay, E. (2022). Gıda neofobisi ve fonksiyonel gıdaları kullanma isteği. *Hakkari Review*, 6(1), 14-26.
- Pliner, P., & Hobden, K. (1992). Development of a scale to measure the trait of food neophobia in humans. *Appetite*, 19(2), 105-120.
- Pliner, P., Pelchat, M., & Grabski, M. (1993). Reduction of neophobia in humans by exposure to novel foods. *Appetite*, 20(2), 111-123.
- Pliner, P., & Salvy, S. J. (2006). Food neophobia in humans. In *The psychology of food choice* (pp. 75-92). Wallingford UK: Cabi.

- Sivrikaya, K. K. (2019). Gıda neofobisi ve heyecan arama kişilik özelliklerinin yabancı turistlerin geleneksel Türk yemeklerini satın alma niyetine etkisi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Konya
- Sengel, T., Karagoz, A., Cetin, G., Dincer, F. I., Ertugral, S. M., & Balık, M. (2015). Tourists' approach to local food. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 429-437.
- Yiğit, S. (2018). *Etnik mutfak ürünlerinin tercihinde neofobinin etkisi (karşılaştırmalı bir uygulama)*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Turizm Akademik Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 09.10.2022 tarih E-60263016-050.06.04-224072 sayılı Etik Kurul Uygunluk Onayı alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. Yazar = 40%, 2. Yazar = 40% 3. Yazar = 20%

Extensive Summary

The Effect of Personality on Food Neophobia: The Case of Sivas

Merve AKCAN, Emre HASTAOĞLU*, Mustafa IŞKIN

Personality is all of the unique behaviors of a person that undergo changes and developments throughout a continuous process. Among the most important elements of development and change, factors such as growth, maturation, learning, readiness, family, environment, etc. are effective. The environment in which the person grows up, maturation in taste, acceptance of change as well as readiness for change, eating and drinking habits of the family and environment in which the person was born shape the personality and guide the eating skills of the person.

While determining the main personality traits, on the five-factor personality traits approach that there is a consensus that the five-factor personality theory is universally accepted. Likewise, McCrea and Costa (1991) examined different societies in their study, accepted that it is a universal theory, took expert opinions and consulted the opinions of personality psychologists. As a result, personality psychologists accepted the validity of the five-factor personality theory and recognized that personality traits reveal many individual differences. The five-factor personality dimensions are extraversion, neuroticism, openness to experience, agreeableness and conscientiousness.

The concept of neophobia is identified with the suspicion aroused by the taste, sight and smell of unfamiliar foods. Although Pliner et al. (1993: 112) defines this as a behavior arising from events in the individual's past, Asperin et al. (2011: 2) characterized it as a personal trait. Therefore, trying a new food is accepted as a result of psychological and behavioral tendencies (Pliner and Salvy, 2006: 76). Food neophobia is the tendency of individuals to avoid trying new or unknown foods. This concept was first defined by Pliner and Hobden in their study published in 1992. Pliner and Hobden stated that food neophobia emerges especially during childhood and decreases over time (Pliner & Hobden, 1992).

When the development of personality, factors affecting personality and food consumption preferences are considered; it is thought that there is a reliable correlation between the effect of personality on food neophobia. Literature was reviewed and no study on the effect of personality on food neophobia was found. In this study, in order to determine the effect of personality on food neophobia, 529 people between the ages of 25-45 living in Sivas participated in the study using the survey method. While analyzing the data in this study, KMO and Bartlett tests were performed, Cronbach Alpha values were determined, Mann Whitney U Test was used, path analysis was created and regression weights were determined. In the study, the gender, age and education status of the participants were also taken into consideration and the questionnaire was applied accordingly.

The content of the neuroticism dimension in the five-factor theory of the personality section includes hostile emotions, anxious, self-aware, depressed, fragile and impulsive. As a result of other researches, it is thought that people who have the characteristics of this model tend to escape from the environment when they feel extremely tense, nervous, upset, and uneasy moods without stress management.

* Corresponding author at: Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Sivas, Türkiye, E-mail: ehastaoglu@cumhuriyet.edu.tr

In this study, the experimental research model, which is one of the quantitative research methods, was used. When the basic features of the experimental model are examined; comparison of groups in line with the study, direct acceptance and unbiased interpretation of independent variables without manipulation, and controlled study by measuring the effects of external variables in the analysis.

The population of the study consists of individuals between the ages of 25-45 living in Sivas province who volunteered to participate in the research, and the sample was calculated by proportional sampling known as the sample size calculation formula with a margin of error of 0.05 in the 95% confidence interval and was determined as $n = 384$. During the research, 529 people were reached as a sample. This age group was preferred since individuals between the ages of 25-45 are thought to be more prone to change and development and to clarity in their choices. It can be said that men who participated in the survey have higher food neophobia than women, are more introverted and more neurotic. As a result, women participated in our study more than men. The reason for this participation is thought to be that women are more sociable and curious as they appear in many roles of social life. The average age of the people who participated in our survey was found to be 35-40. However, the lowest level of the effect of personality on food neophobia is 25-35 years old. The reason for this is that people in that age range are considered to be young and young adult individuals who have just completed their university education, who have met different cultures, who have just started their working life, and who have broken or tend to break their prejudices. Considering the effects of the triad of personality traits, gender and food neophobia, it was determined that women are sociable and open to trying new things. As a result of the survey, it was determined that men's personality traits are more prone to food neophobia with their rigid, timid, rule-bound, dislike innovations, inability to adapt to innovations quickly, and prejudice. As a result of the research, a significant link was found between food neophobia and personality choices, while education level affected food neophobia. As the level of education increased, food neophobia decreased and a negative trend was detected between them at the desired level. As a result, personality is a variable sensitive to the environment, time and participation that has been developing from past to present. In the process, personality has been blended and developed through time, environment and participation and has been effective in areas such as eating, choosing food, being prejudiced against food according to the research conducted in many choices we have made by affecting gender, age and educational status.